

Perteklinių reikalavimų verslui šalinimo komisijai
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai
Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos
Respublikos finansų ministerijos
Lietuvos bankui
Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybai prie
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

2025 m. kovo 28 d., Nr. 25-010EVK

Kopija:

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

EFEKTYVIOS VALSTYBĖS KOMISIJOS SPRENDIMAS DĖL ŽEMOS RIZIKOS FINANSINIŲ TECHNOLOGIJŲ BENDROVIŲ VEIKLOS REGULIAVIMO GERINIMO

Efektvios valstybės komisija (**Komisija**) – visuomeniniais pagrindais veikianti Lietuvos verslo konfederacijos, Asociacijos „Unicorns Lithuania“ ir Lietuvos nekilnojamojo turto plėtros asociacijų vystomas projektas, kurio tikslas – perteklinių ribojimų kurti vertę Lietuvos valstybei šalinimas, siekiant kuo sklandesnio valstybinių institucijų darbo. Komisija tame tarpe pristatė platformą www.strigebiuokratijoje.lt, per kurią kviečia verslą ir viešojo sektoriaus darbuotojus teikti perteklinio reguliavimo atvejus, juos visus nešališkai analizuoja ir svarsto, formuluoja pasiūlymus jų sprendimui.

Komisija gavo pranešimą apie problemą, aprašomą šiame rašte. Šią problemą apsvarstė Komisija, dalyvaujant Andriui Romanovskiui, Donatui Jurevičiui, Dovilei Burgienei, Rūtai Vainienei, Šarūnui Frolenko, Eugenijai Sutkienei, Agnei Selemonaitei, Mindaugui Statulevičiui

1. Problemos aprašymas

Į Komisiją kreipėsi mokėjimo paslaugų teikėjo (MPT) licencijas turinčios bendrovės, taip pat finansinių ir kitų technologijų bendroves atstovaujanti asociacija. Lietuva tarptautinėje finansinių technologijų ir inovatyvių finansinių paslaugų teikimo sferoje vis dar yra vertinama kaip „vartais į Europos rinką“ (angl. *gateway to the EU market*). Dėl to neatsitiktinai, pastaraisiais metais keletas itin inovatyvių ir didelių finansinių technologijų įmonių (vienaragių) įgijo MPT licencijas Lietuvoje. Problema, jog dėl perteklinio reguliavimo ir perteklinio duomenų rinkimo reikalavimų tokių didelį augimo ir aukštos pridėtinės vertės kūrimo potencialą turinčių įmonių veikla Lietuvoje yra neįveiklinama visa apimtimi, neišnaudojamos visos galimybės ir potencialas. Įmonės, nepaisant patiriamų ženkliai papildomų valdysenos, operacinių, techninių ir administracinių kaštų, siekdamos išlikti konkurencingos Europos rinkoje, yra priverstos reikšmingą dalį veiklos operacijų vykdyti per kitas Europos Sąjungos (ES) jurisdikcijas dėl jose MPT licencijomis suteikiamų techninių supaprastinimų ir lankstumų.

MPT licencijas turinčios bendrovės susiduria su Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo (PPTFPĮ) nuostatų ir Valstybinės mokesčių inspekcijos (VMI) keliamų reikalavimų nesuderinamumo problema. Finansų rinkos dalyviai (FRD) negali visapusiškai pasinaudoti PPTFPĮ numatytais, ypač susijusiomis su supaprastinto tapatybės nustatymo (STN) priemonėmis, nes jiems vis tiek yra būtina surinkti daugiau informacijos apie sąskaitas ir mokėjimus bei tai pateikti VMI, negu to reikalaujama pagal PPTFPĮ. Esame įsitikinę, kad kompetentingos institucijos turėtų dirbti kartu, kad nuostatos būtų suderintos ir FRD nebūtų keliami reikalavimai nenumatyti įstatymuose.

Konkretūs rašte išdėstyti sprendimai padėtų padidinti finansinių technologijų srities investicinės ir operacinės aplinkos konkurencingumą, tuo pat metu nesumažinant vartotojų apsaugos ir patikimų finansų sektoriaus valdysenos aplinkos standartų. Taip pat, tai sumažintų perteklinį reguliavimą ir būtų užtikrinta tikslingesnė atitiktis ES lygmens direktyviniams standartams.

2. Analizė

Remiantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 55 ir 55-1 straipsniais, FRD privalo teikti VMI tam tikrą informaciją apie asmenų turimas sąskaitas. Atkreiptinas dėmesys, kad ši pareiga kyla remiantis ES pinigų plovimo prevencijos teisiniu reguliavimu, o Mokesčių administravimo įstatymo 55 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Centrinis mokesčių administratorius, nustatydamas taisykles dėl informacijos pateikimo, turi atsižvelgti į PPTFPĮ nuostatas.

Įgyvendinant šias prievoles, VMI viršininko įsakymu buvo patvirtintos taisyklės dėl tam tikrų duomenų raportavimo, tarp kurių ir šios:

- VA-61 – nustato reikalavimą per tris darbo dienas pateikti informaciją apie visų rūšių atidarytas bei uždarytas sąskaitas;
- VA-105 – nustato reikalavimą kartą per metus pateikti informaciją apie asmens sąskaitų likučius (jei metų pabaigoje jis ne mažesnis kaip 5,000 Eur) bei metines sąskaitų įplaukas (jei bendros metinės apyvartos dydis ne mažesnis kaip 15,000 Eur).

Atkreipiame dėmesį, kad aukščiau minėtose taisyklėse numatyta pranešinių duomenų apimtis tam tikrais atvejais (ypač kai yra taikomas STN) yra gerokai didesnė nei yra reikalaujama surinkti dalykinių santykių užmezgimo metu remiantis PPTFPĮ. Šis skirtumas ypač išryškėja, analizuojant praktinę MPT veiklos ir analogiškų STN procedūrų taikymo atvejus kitose ES jurisdikcijose. Atsižvelgiant į tai, siūlome šiose taisyklėse nustatyti, kad VMI teiktinų duomenų apimtis neturi viršyti duomenų apie klientus, kurie yra renkami ir tikrinami užmezgant dalykinius santykius pagal PPTFPĮ, apimties.

Be to, vadovaujantis galiojančiais LR teisės aktais, elektroninių pinigų įstaigoms taikoma prievolė teikti CRS (angl. *Common Reporting Standard*) ataskaitas, nors šis reikalavimas pagal Direktyvą 2023/2226 kitose šalyse elektroninių pinigų įstaigų atžvilgiu numatytas taikyti tik nuo 2026 metų. Be to, Lietuvos teisės aktai reikalauja teikti ataskaitas apie asmenis/įmones net ir tuo atveju, jei sąskaita nebesinaudojama arba apyvarta/balansas yra labai maži/lygūs nuliui. Tuo tarpu reikalavimas teikti CRS ataskaitas apie sąskaitose esančius elektroninius pinigus, įsigaliosiantis nuo 2026 metų, numato minimalią 10 tūkstančių USD ribos vidurkį per 90 dienų.

3. Išvados

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, Komisija kreipiasi į VMI, taip pat teikia informaciją apie šią problemą Finansų, Vidaus reikalų, Ekonomikos ir inovacijų ministerijoms, Lietuvos bankui bei Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybai ir prašo inicijuoti diskusiją dėl visapusiško VMI reikalavimų suderinamumo užtikrinimo su PPTFPJ.

Komisija siūlo:

1) Papildyti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2020 m. rugpjūčio 11 d. Įsakymą Nr. VA-61 nauju 6.5 papunkčiu:

"6.5. Šių taisyklių 6.1.1. – 6.1.5, 6.2.1 – 6.2.3, 6.3 ir 6.4 papunkčiuose nurodytais atvejais teiktinų duomenų apie fizinius ir juridinius asmenis bei fizinio ar juridinio asmens atstovą ir / ar naudos gavėją apimtis neviršija duomenų, kuriuos finansų rinkos dalyviai privalo rinkti ir tikrinti remiantis Lietuvos Respublikos pinigų plovimo įstatyme nustatytais reikalavimais dėl kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo, apimties."

2) Papildyti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2016 m. liepos 29 d. Įsakymą Nr. VA-105 nauju 9 punktu:

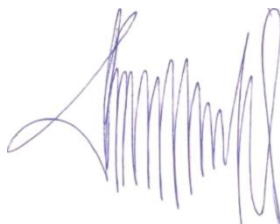
"9. Šių taisyklių 5.1–5.2, 6.1.1 – 6.1.3, 6.2.1, 6.2.2, 7.1–7.2 papunkčiuose nurodytais atvejais finansų rinkos dalyvių, kuriems taikomas Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas, teiktinų duomenų apie fizinius ir juridinius asmenis bei fizinio ar juridinio asmens atstovą ir / ar naudos gavėją apimtis neviršija duomenų, kuriuos finansų rinkos dalyviai privalo rinkti ir tikrinti remiantis Lietuvos Respublikos pinigų plovimo įstatyme nustatytais reikalavimais dėl kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo, apimties."

Taip pat Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad Lietuva kai kurias Direktyvos 2023/2226 nuostatas įgyvendino ženkliai anksčiau ir griežčiau, todėl siekiant pagerinti Lietuvos ekonominę konkurencingumą ir sumažinti administracinę naštą, prašo VMI užtikrinti, kad reikalavimai dėl CRS ataskaitų teikimo neviršytų Direktyvos 2023/2226 nuostatas.

Komisija yra pasiruošusi diskutuoti su Jumis dėl šių siūlymų įgyvendinimo. Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Komisijos pirmininkas

Andrius Romanovskis

Originalas nebus siunčiamas Vytis Savukynas, el.p. vytis@lvk.lt, mob. +37064832988.